HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

20 ianuarie 2022*

„Recurs – Ajutoare de stat – Ajutoare în favoarea unor aeroporturi și a unor companii aeriene – Decizie de calificare a măsurilor în favoarea aeroportului Frankfurt-Hahn drept ajutoare de stat compatibile cu piața internă și de constatare a inexistenței ajutoarelor de stat în favoarea companiilor aeriene care utilizează acest aeroport – Inadmisibilitatea unei acțiuni în anulare – Articolul 263 al patrulea paragraf TFUE – Persoană fizică sau juridică ce nu este vizată direct și individual de decizia în cauză – Protecție jurisdicțională efectivă”

În cauza C-594/19 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 2 august 2019,

Deutsche Lufthansa AG, cu sediul în Köln (Germania), reprezentată de A. Martin-Ehlers, Rechtsanwalt,

recurentă,

celelalte părți din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de T. Maxian Rusche și S. Noë, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

Land Rheinland-Pfalz, reprezentat de C. Koenig, profesor,

intervenient în primă instanță,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din doamna K. Jürimäe, președinta Camerei a treia, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a patra, și domnii S. Rodin (raportor) și N. Piçarra, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

* Limba de procedură: germana.

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Deutsche Lufthansa AG solicită anularea Ordonanței Tribunalului Uniunii Europene din 17 mai 2019, Deutsche Lufthansa/Comisia (T-764/15, nepublicată, denumită în continuare „ordonanța atacată”, EU:T:2019:349), prin care acesta a respins ca inadmisibilă acțiunea sa având ca obiect anularea Deciziei (UE) 2016/788 a Comisiei din 1 octombrie 2014 privind ajutorul de stat SA.32833 (11/C) (ex 11/NN) pus în aplicare de Germania pentru mecanismele de finanțare instituite în perioada 2009-2011 în favoarea aeroportului Frankfurt-Hahn (JO 2016, L 134, p. 1) (denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Istoricul litigiului și decizia în litigiu

2 Istoricul litigiului a fost descris în ordonanța atacată după cum urmează:

„1 Reclamanta, [Deutsche Lufthansa], este o companie aeriană cu sediul în Germania, a cărei activitate principală este transportul de pasageri. Primul său aeroport de bază este cel din Frankfurt am Main (Germania).

2 Ryanair Ltd este o companie aeriană irlandeză low-cost care utilizează instalațiile aeroportului Frankfurt-Hahn (Germania).

3 Aeroportul Frankfurt-Hahn este situat pe teritoriul Land Rheinland-Pfalz (Landul Renania-Palatinat, Germania), la aproximativ 120 de kilometri de orașul Frankfurt am Main și la 115 km de aeroportul Frankfurt am Main. Până în anul 1992, situl pe care este implantat aeroportul Frankfurt-Hahn a găzduit o bază militară. Ulterior, această bază a fost transformată în aeroport civil.

4 Începând cu 1 ianuarie 1998, exploatarea aeroportului Frankfurt-Hahn a fost încredințată Flughafen Frankfurt Hahn GmbH (denumită în continuare «FFHG» […]) al cărei capital era deținut, pe de o parte, de Flughafen Frankfurt/Main GmbH, operatorul aeroportului Frankfurt am Main, în calitate de acționar majoritar, și, pe de altă parte, de Land Rheinland-Pfalz […] La 31 decembrie 2008, Flughafen Frankfurt/Main a vândut toate părțile sale sociale la FFHG către Land Rheinland-Pfalz, care, până în anul 2017, deținea o participație majoritară de 82,5 %, restul de 17,5 % fiind deținut de Land Hessen (Landul Hessen, Germania), care a intrat în capitalul FFHG în anul 2002.

5 De la 19 februarie 2009, FFHG a fost inclusă în structura de gestionare centralizată a lichidităților a Land Rheinland-Pfalz. Această structură de gestionare centralizată a lichidităților este un sistem care are drept scop optimizarea utilizării excedentului de trezorerie al diferitelor holdinguri, fundații și întreprinderi publice ale acestui land. În temeiul acestei participații, FFHG a beneficiat de o linie de credit în valoare de 45 de milioane de euro. Este vorba despre prima măsură examinată în decizia [în litigiu].

6 FFHG a obținut de asemenea, în anul 2009, cinci împrumuturi de la Investitions und Strukturbank a Land Rheinland-Pfalz (denumită în continuare „ISB”). Este vorba despre a doua măsură examinată prin decizia [în litigiu].

7 Împrumuturile acordate de ISB au fost, în sfârșit, garantate în proporție de 100 % de Land Rheinland-Pfalz. Este vorba despre a treia măsură examinată prin decizia [în litigiu].

8 Prin scrisoarea din 17 iunie 2008, Comisia Comunităților Europene a informat Republica Federală Germania cu privire la decizia sa de a iniția o primă procedură oficială de investigare prevăzută la articolul 108 alineatul (2) TFUE privind finanțarea FFHG și relațiile sale financiare cu Ryanair. Această cauză a fost înregistrată sub numărul SA.21121 și privea douăsprezece măsuri, dintre care șapte în favoarea FFHG și cinci care priveau Ryanair, precum și alte companii aeriene pentru unele dintre aceste măsuri (denumită în continuare «procedura Hahn I»). Această procedură a dus la adoptarea Deciziei (UE) 2016/789 a Comisiei din 1 octombrie 2014 privind ajutorul de stat SA.21121 (C 29/08) (ex NN 54/07) pus în aplicare de Germania referitor la finanțarea aeroportului Frankfurt-Hahn și [la] relațiile financiare dintre aeroport și compania aeriană Ryanair (JO 2016, L 134, p. 46) (denumită în continuare „Decizia Hahn I”). Această decizie face obiectul acțiunii Deutsche Lufthansa/Comisia, înregistrată la grefa Tribunalului sub numărul T-492/15.

9 Între timp, prin scrisoarea din 13 iulie 2011, Comisia a notificat Republicii Federale Germania o a doua decizie de inițiere a unei proceduri oficiale de investigare privind un ajutor de stat prezumat în favoarea aeroportului Frankfurt-Hahn constând în cele trei măsuri menționate la punctele 5-7 de mai sus (denumite în continuare „măsurile [în cauză]”). Această decizie a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 21 iulie 2012 (JO 2012, C 216, p. 1, denumită în continuare „Decizia Hahn II”).

[Decizia în litigiu]

10 În decizia [în litigiu], Comisia a considerat, mai întâi, că constituiau ajutoare de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, compatibile cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) TFUE, în primul rând, linia de credit pusă la dispoziția FFHG provenind din structura de gestionare centralizată a lichidităților a Land Rheinland-Pfalz, în al doilea rând, împrumuturile nr. 2 și nr. 5 din partea ISB și, în al treilea rând, garanția constituită de Land Rheinland-Pfalz care acoperă 100 % din împrumuturile nerambursate acordate de ISB. În continuare, Comisia a considerat că împrumuturile nr. 1, nr. 3 și nr. 4 acordate de ISB nu constituiau ajutoare de stat.

11 Pe lângă Decizia Hahn I citată la punctul 8 de mai sus și decizia [în litigiu], Comisia a adoptat, la 31 iulie 2017, Decizia C(2017) 5289 privind ajutorul de stat SA.47969 pus în aplicare de Germania privind un ajutor de exploatare acordat aeroportului Frankfurt-Hahn (JO 2018, C 121, p. 9, denumită în continuare „Decizia Hahn III”). Această decizie face obiectul acțiunii înregistrate la grefa Tribunalului sub numărul T-218/18. În sfârșit, Comisia a deschis o procedură întemeiată pe o plângere a reclamantei depusă în 2015 și înregistrată sub numărul de referință SA.43260 și extinsă în mai multe rânduri pentru a viza alte paisprezece măsuri în favoarea aeroportului Frankfurt-Hahn și a Ryanair (denumită în continuare «procedura Hahn IV»).”

Procedura în fața Tribunalului și ordonanța atacată

3 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 29 decembrie 2015, reclamanta a introdus o acțiune în anularea deciziei în litigiu.

4 La 11 martie 2016, Comisia Europeană a invocat, prin înscris separat, o excepție de inadmisibilitate cu privire la care, printre altele, reclamanta a prezentat observații la 31 mai 2016.

5 Deși Tribunalul a decis, prin Ordonanța din 5 septembrie 2017, să unească cu fondul excepția de inadmisibilitate invocată de Comisie, acesta a considerat ulterior că este suficient de informat prin schimbul de memorii pentru a se pronunța prin ordonanță asupra acestei excepții.

6 Prin intermediul excepției de inadmisibilitate, Comisia, susținută de Land Rheinland-Pfalz, în calitate de intervenient în primă instanță, contesta calitatea procesuală activă a reclamantei, întrucât decizia în litigiu nu o privea nici direct, nici individual, în sensul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE.

7 În ordonanța atacată, Tribunalul, după ce a constatat că reclamanta nu era destinatara deciziei în litigiu, a examinat dacă aceasta avea calitate procesuală activă, întrucât era fie vizată direct și individual de această decizie, în sensul celei de a doua ipoteze prevăzute la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE, fie direct vizată de decizia menționată, iar aceasta din urmă constituia un act normativ care nu presupune măsuri de executare, în sensul celei de a treia ipoteze prevăzute de această dispoziție.

8 Această examinare a fost efectuată succesiv, pe de o parte, în ceea ce privește calitatea procesuală activă în temeiul celei de a doua ipoteze prevăzute la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE, la punctele 85-145 din ordonanța atacată, și, pe de altă parte, în ceea ce privește calitatea procesuală activă în temeiul celei de a treia ipoteze prevăzute de această dispoziție, la punctele 146-150 din această ordonanță.

9 În acest scop, Tribunalul a examinat, într-o primă etapă, dacă decizia în litigiu o privea în mod individual pe reclamantă, în sensul articolului 263 al patrulea paragraf al doilea segment de teză TFUE.

10 În acest context, Tribunalul a constatat, cu titlu introductiv, la punctul 95 din ordonanța atacată, că, având în vedere argumentația reclamantei, era necesar să se examineze dacă aceasta era vizată în mod individual de decizia în litigiu fără a face distincție între măsurile în cauză.

11 În această privință, Tribunalul, pe de o parte, la punctele 96-109 din ordonanța atacată, a examinat dacă situația reclamantei putea, în pofida faptului că o procedură oficială de investigare fusese deschisă în speță, să fie asimilată celei a unei părți interesate care solicita anularea unei decizii adoptate fără procedură oficială de investigare. Tribunalul a statuat, la punctul 110 din această ordonanță, că nu aceasta era situația și că nu era suficient să se prevaleze de calitatea sa de terț interesat ca întreprindere concurentă a Ryanair căreia i-ar fi fost transferate măsurile în litigiu pentru a justifica admisibilitatea acțiunii sale în anulare.

12 Pe de altă parte, Tribunalul a examinat argumentația reclamantei întemeiată pe faptul că aceasta ar fi vizată în mod individual de decizia în litigiu adoptată la finalul procedurii oficiale de investigare și a considerat, în special la punctul 142 din ordonanța atacată, că reclamanta nu indicase în mod pertinent motivele pentru care decizia în litigiu era susceptibilă să lezeze

interesele sale legitime prin afectarea substanțială a poziției sale pe piața relevantă. Prin urmare, Tribunalul a statuat, la punctul 144 din această ordonanță, că reclamanta nu a dovedit, în special în ceea ce privește raportul său de concurență cu întreprinderea beneficiară a măsurilor în cauză, că era vizată în mod individual de decizia în litigiu, în sensul articolului 263 al patrulea paragraf al doilea segment de teză TFUE.

13 Examinând, în consecință, într-o a doua etapă, dacă acțiunea era admisibilă în temeiul articolului 263 al patrulea paragraf al treilea segment de teză TFUE, Tribunalul a constatat, la punctul 150 din ordonanța atacată, că măsurile în cauză nu fuseseră acordate în temeiul unei scheme de ajutor și aveau, așadar, un caracter individual. Tribunalul a concluzionat că decizia în litigiu nu poate fi calificată drept „act normativ", în sensul acestei dispoziții, și că reclamanta nu putea să o conteste pentru acest motiv.

14 În consecință, Tribunalul a respins acțiunea ca inadmisibilă.

Concluziile părților și procedura în fața Curții

15 Recurenta solicită Curții:

– anularea ordonanței atacate;

– admiterea concluziilor formulate în primă instanță și anularea deciziei în litigiu;

– cu titlu subsidiar, trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului și

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

16 Comisia și Land Rheinland-Pfalz solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea recurentei la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

17 În susținerea recursului formulat, recurenta invocă șase motive. Primul motiv este întemeiat pe o eroare de procedură, pe o încălcare a articolului 263 al patrulea paragraf TFUE și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta"), în măsura în care Tribunalul a făcut referire la decizia de deschidere referitoare la procedura Hahn IV în scopul motivării ordonanței atacate, fără să fi ascultat în prealabil recurenta cu privire la acest aspect. Al doilea motiv este întemeiat pe o eroare vădită de apreciere și pe o încălcare a articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, precum și a obligației de motivare în raport cu schemele de ajutoare. Al treilea motiv este întemeiat pe o încălcare a articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, a articolelor 47 și 41 din cartă, a garanțiilor procedurale și pe o eroare vădită de apreciere, întrucât Tribunalul nu a recurs la „prima alternativă" a jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 17 septembrie 2015, Mory și alții/Comisia (C-33/14 P, EU:C:2015:609). Al patrulea motiv este întemeiat pe o încălcare a articolului 263 al patrulea paragraf TFUE ca urmare a unei aplicări eronate a condițiilor materiale ale „celei de a doua alternative" rezultate din această jurisprudență. Al cincilea motiv este întemeiat pe o încălcare a articolului 263 al patrulea paragraf

TFUE, a principiilor protecției jurisdicționale efective și egalității armelor, precum și pe o eroare vădită de apreciere, întrucât Tribunalul a aplicat criterii prea stricte în ceea ce privește dovada unei atingeri substanțiale aduse poziției sale pe piața relevantă. Al șaselea motiv este întemeiat pe o eroare vădită de apreciere, întrucât Tribunalul a considerat că măsurile care fac obiectul deciziei în litigiu nu aduceau atingere în mod substanțial poziției sale pe piața relevantă.

Cu privire la primul și la al treilea motiv, întemeiate pe erori de drept și pe o încălcare a drepturilor procedurale ale recurentei, întrucât Tribunalul nu a examinat aspectul dacă aceasta era vizată în mod individual de decizia în litigiu din perspectiva criteriului referitor la protecția drepturilor procedurale ale unei părți interesate în procedura administrativă în fața Comisiei

Argumentația părților

18 Prin intermediul primului și al celui de al treilea motiv, care vizează punctele 96-110, precum și punctul 112 și următoarele din ordonanța atacată și care trebuie analizate împreună, recurenta reproșează Tribunalului în esență că a săvârșit erori de drept, întrucât nu a examinat dacă decizia în litigiu o privea „individual”, în sensul celei de a doua ipoteze prevăzute la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE, în lumina criteriului referitor la protecția drepturilor procedurale ale unei părți interesate în procedura administrativă în fața Comisiei.

19 Prin intermediul primului motiv, recurenta reproșează Tribunalului în esență că a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat, la punctele 101-110 din ordonanța atacată, că acțiunea era inadmisibilă pentru motivul că Comisia examinase între timp măsurile în cauză în decizia de deschidere a procedurii Hahn IV. Pe de o parte, această apreciere ar fi, dintr-un punct de vedere atât factual, cât și juridic, inexactă și, pe de altă parte, ținând seama de această decizie, care ar fi lacunară și nu ar fi fost publicată decât cu puțin timp înainte de adoptarea ordonanței atacate, Tribunalul ar fi încălcat, pe lângă articolul 263 al patrulea paragraf TFUE, articolul 47 din cartă și dreptul de a fi ascultat al recurentei.

20 Comisia și Land Rheinland-Pfalz apreciază că trebuie înlăturată această argumentație ca inoperantă și, în orice caz, nefondată.

21 Prin intermediul celui de al treilea motiv, recurenta reproșează Tribunalului în special că, la punctul 112 și următoarele din ordonanța atacată, a examinat dacă decizia în litigiu o „privea individual”, în sensul celei de a doua ipoteze prevăzute la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE, în lumina nu a ceea ce susține că reprezintă „prima alternativă” a jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 17 septembrie 2015, Mory și alții/Comisia (C-33/14 P, EU:C:2015:609), care se referă la protecția drepturilor procedurale ale unei părți interesate în procedura administrativă în fața Comisiei, ci a pretinsei „a doua alternative” rezultate din această jurisprudență, referitoare la o atingere substanțială a poziției acestei părți pe piața relevantă. În această privință, la punctele 96-110 din această ordonanță, Tribunalul ar fi respins în mod eronat argumentele sale prin care reproșează Comisiei că nu a realizat o procedură oficială de investigare corectă în măsura în care aceasta ar fi omis să ia în considerare elemente de fapt esențiale. Or, în speță ar fi vorba despre o situație specială în care Comisia ar fi refuzat, în mod evident, să țină seama de fapte pe care recurenta, în calitate de parte la procedură, le-ar fi dovedit și care ar fi determinante pentru soluționarea litigiului. Procedând astfel, Comisia ar fi încălcat drepturile procedurale ale recurentei în mod arbitrar.

22 Mai precis, recurenta susține, prin intermediul primului aspect al acestui motiv, că procedura aflată la baza prezentei cauze era reglementată de Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [108 TFUE] (JO 1999, L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41) și că aceasta ar fi trebuit calificată drept „parte interesată”, în sensul articolului 1 litera (h) din acest regulament, ceea ce i-ar conferi dreptul de a fi ascultată, în conformitate cu articolul 108 alineatul (2) TFUE, precum și drepturile prevăzute la articolul 20 din regulamentul menționat. În consecință, în conformitate cu ceea ce Curtea ar fi statuat la punctele 22 și 23 din Hotărârea din 28 ianuarie 1986, Cofaz și alții/Comisia (169/84, EU:C:1986:42) coroborate cu articolul 47 din cartă, recurenta trebuia să dispună de posibilitatea formulării unei căi de atac pentru a-și proteja interesele. Drepturile procedurale ale recurentei ar consta în special în luarea în considerare de către Comisie și examinarea tuturor faptelor pe care le descrie și care sunt determinante pentru soluționarea litigiului, în contextul în care acestea se înscriu.

23 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, recurenta arată că, astfel cum a susținut deja în fața Tribunalului, deși Comisia a inițiat, desigur, o procedură oficială de investigare în speță, această procedură nu a fost desfășurată în mod corect și nu a vizat faptele în ansamblul lor. Tribunalul nici nu ar fi examinat, nici nu ar fi motivat *a fortiori* de ce situația recurentei nu ar fi asimilabilă celei a unei părți interesate care solicită anularea unei decizii adoptate în lipsa unei proceduri oficiale de investigare.

24 Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al treilea motiv, recurenta susține că Tribunalul a încălcat, în plus, principiul bunei administrări, garantat de articolul 41 din cartă, și nu a avut în vedere încălcarea acestui principiu de către Comisie. Tribunalul nu ar fi ținut seama de anumite împrejurări, precum faptul că Decizia Hahn I și decizia în litigiu au fost adoptate abia la cinci luni după ultimele observații ale recurentei și că Comisia ar fi discriminat recurenta omițând să ia în considerare faptele care ar fi fost prejudiciabile pentru FFHG și pentru Ryanair. În plus, Tribunalul nu ar fi luat în considerare împrejurarea că Comisia nu a expus motivele pentru care nu a ținut seama de anumite elemente de fapt în cadrul procedurii în care a fost adoptată decizia în litigiu și nici de cele pentru care măsurile referitoare la aeroportul Frankfurt-Hahn au făcut obiectul mai multor decizii. Într-o astfel de situație, recurenta ar trebui totuși să dispună de o cale de atac pentru a-și valorifica drepturile procedurale.

25 Prin intermediul celui de al patrulea și al celui de al cincilea aspect ale celui de al treilea motiv, recurenta susține că Tribunalul a introdus în mod eronat, la punctul 105 din ordonanța atacată, o nouă cerință referitoare la un „scenariu de ansamblu”. Această cerință nu și-ar găsi temeiul nici în dreptul Uniunii, nici în jurisprudența instanțelor Uniunii. În schimb, această jurisprudență ar impune examinarea de către Comisie a unei tranzacții comerciale în „ansamblul său”, ceea ce ar presupune ca aceasta să țină seama de ansamblul elementelor pertinente. Or, Comisia nu ar fi efectuat o astfel de examinare, deși reclamanta a demonstrat și a dovedit corespunzător cerințelor legale contextul în care s-ar înscrie faptele analizate de Comisie. În plus, obligația de examinare a Comisiei ar include cel puțin, în speță, transferul ajutoarelor de stat efectuat de FFHG în favoarea Ryanair, aspect pe care Tribunalul nu l-ar fi verificat.

26 Prin intermediul celui de al șaselea aspect al celui de al treilea motiv, recurenta susține că nu poate contesta încălcarea drepturilor sale procedurale decât prin intermediul unei acțiuni în anulare, o acțiune în constatarea abținerii de a acționa nefiind adecvată sau admisibilă în speță.

27 Ar rezulta că, în vederea examinării admisibilității unei acțiuni introduse de un concurent, recurenta nu poate fi tratată ca și cum Comisia ar fi desfășurat o procedură oficială de investigare corectă.

28 Comisia consideră, asemenea Land Rheinland-Pfalz, că al treilea motiv trebuie respins în totalitate ca nefondat. Potrivit Comisiei, acest motiv este, în plus, în parte inadmisibil, în măsura în care vizează, pe de o parte, constatări de fapt efectuate de Tribunal și conține, pe de altă parte, argumente care nu au fost prezentate în primă instanță.

Aprecierea Curții

29 Trebuie amintit, cu titlu introductiv, că admisibilitatea unei acțiuni introduse de o persoană fizică sau juridică împotriva unui act al cărui destinatar nu este această persoană, în temeiul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, este supusă condiției de a-i fi recunoscută calitatea procesuală activă, care există în două ipoteze. Pe de o parte, o asemenea acțiune poate fi formulată cu condiția ca acest act să o privească direct și individual. Pe de altă parte, o astfel de persoană poate introduce o acțiune împotriva unui act normativ care nu presupune măsuri de executare dacă acesta o privește direct (a se vedea în acest sens printre altele Hotărârea din 17 septembrie 2015, Mory și alții/Comisia, C-33/14 P, EU:C:2015:609, punctele 59 și 91, Hotărârea din 13 martie 2018, Industrias Químicas del Vallés/Comisia, C-244/16 P, EU:C:2018:177, punctul 39, precum și Hotărârea din 15 iulie 2021, Deutsche Lufthansa/Comisia, C-453/19 P, EU:C:2021:608, punctul 31).

30 La punctele 85-144 din ordonanța atacată, Tribunalul a examinat dacă reclamanta avea calitate procesuală activă în temeiul primei ipoteze vizate la punctul precedent, și anume dacă decizia în litigiu o privea direct și individual.

31 În această privință, dintr-o jurisprudență constantă a Curții reiese că alte subiecte decât destinatarii unei decizii nu pot pretinde că această decizie le privește individual decât dacă le afectează în considerarea anumitor calități care le sunt specifice sau a unei situații de fapt care le caracterizează în raport cu orice altă persoană și, ca urmare a acestui fapt, le individualizează într-un mod analog celui al destinatarului (a se vedea în acest sens printre altele Hotărârea din 15 iulie 1963, Plaumann/Comisia, 25/62, EU:C:1963:17, p. 223, Hotărârea din 28 ianuarie 1986, Cofaz și alții/Comisia, 169/84, EU:C:1986:42, punctul 22, Hotărârea din 22 noiembrie 2007, Sniace/Comisia, C-260/05 P, EU:C:2007:700, punctul 53, Hotărârea din 17 septembrie 2015, Mory și alții/Comisia, C-33/14 P, EU:C:2015:609, punctul 93, precum și Hotărârea din 15 iulie 2021, Deutsche Lufthansa/Comisia, C-453/19 P, EU:C:2021:608, punctul 33).

32 Prin intermediul primului și al celui de al treilea motiv, recurenta reproșează în esență Tribunalului că a examinat dacă decizia în litigiu o privea individual din perspectiva nu a criteriului referitor la protecția drepturilor procedurale ale unei părți interesate în procedura administrativă în fața Comisiei, ci a criteriului atingerii substanțiale aduse poziției sale pe piața relevantă.

33 În această privință, trebuie amintit că, în cadrul procedurii de verificare a ajutoarelor de stat prevăzute la articolul 108 TFUE, se impune să se distingă, pe de o parte, faza preliminară a examinării ajutoarelor, instituită la alineatul (3) al acestui articol, al cărei obiect este numai acela de a permite Comisiei să își formeze o primă opinie cu privire la compatibilitatea parțială sau totală a ajutorului respectiv, și, pe de altă parte, faza procedurii de investigare, prevăzută la alineatul (2) al articolului menționat. Numai în cadrul acestei din urmă proceduri, care este

destinată să permită Comisiei să obțină informații complete cu privire la toate datele cauzei, Tratatul FUE prevede obligația Comisiei de a pune în întârziere persoanele interesate pentru a-și prezenta observațiile (Hotărârea din 17 septembrie 2015, Mory și alții/Comisia, C-33/14 P, EU:C:2015:609, punctul 94, precum și Hotărârea din 15 iulie 2021, Deutsche Lufthansa/Comisia, C-453/19 P, EU:C:2021:608, punctul 35).

34 Rezultă de aici că, atunci când, fără a iniția procedura oficială de investigare prevăzută la articolul 108 alineatul (2) TFUE, Comisia constată, printr-o decizie adoptată în temeiul alineatului (3) al aceluiași articol, că un ajutor este compatibil cu piața internă, beneficiarii acestor garanții procedurale nu pot obține respectarea lor decât dacă au posibilitatea să conteste decizia menționată în fața instanței Uniunii. Din aceste motive, instanța menționată declară admisibilă o acțiune având ca obiect anularea unei asemenea decizii, introdusă de o parte în cauză în sensul articolului 108 alineatul (2) TFUE, atunci când autorul acțiunii urmărește prin introducerea acesteia protecția drepturilor procesuale conferite de această din urmă dispoziție. Curtea a precizat că astfel de părți în cauză sunt persoanele, întreprinderile sau asociațiile ale căror interese sunt eventual afectate de acordarea unui ajutor, cu alte cuvinte, în special întreprinderile concurente ale beneficiarilor acestui ajutor și organizațiile profesionale (Hotărârea din 17 septembrie 2015, Mory și alții/Comisia, C-33/14 P, EU:C:2015:609, punctele 95 și 96, precum și Hotărârea din 15 iulie 2021, Deutsche Lufthansa/Comisia, C-453/19 P, EU:C:2021:608, punctul 36).

35 În schimb, dacă reclamantul contestă temeinicia unei decizii de apreciere a ajutorului adoptată în temeiul articolului 108 alineatul (3) TFUE sau la încheierea procedurii oficiale de investigare, simplul fapt că acesta poate fi considerat „parte în cauză” în sensul alineatului (2) al acestui articol nu poate fi suficient pentru ca acțiunea să fie admisibilă. Reclamantul trebuie să demonstreze în acest caz că are un statut special, în sensul jurisprudenței amintite la punctul 31 din prezenta hotărâre. Acest lucru este valabil mai ales atunci când poziția reclamantului pe piața relevantă este afectată în mod substanțial de ajutorul care face obiectul deciziei respective (Hotărârea din 17 septembrie 2015, Mory și alții/Comisia, C-33/14 P, EU:C:2015:609, punctul 97, precum și Hotărârea din 15 iulie 2021, Deutsche Lufthansa/Comisia, C-453/19 P, EU:C:2021:608, punctul 38).

36 În această privință, astfel cum Tribunalul a amintit în mod întemeiat la punctul 93 din ordonanța atacată, au fost recunoscute, printre altele, ca fiind vizate individual de o decizie a Comisiei de închidere a procedurii oficiale de investigare, în afara întreprinderii beneficiare, întreprinderile concurente ale acesteia din urmă care au jucat un rol activ în cadrul respectivei proceduri, în măsura în care poziția acestora pe piață este afectată în mod substanțial de măsura de ajutor care face obiectul deciziei atacate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iulie 2021, Deutsche Lufthansa/Comisia, C-453/19 P, EU:C:2021:608, punctul 38 și jurisprudența citată).

37 În speță, decizia în litigiu a fost adoptată, așa cum admite de altfel recurenta, în urma unei proceduri oficiale de investigare în temeiul articolului 108 alineatul (2) TFUE.

38 În aceste condiții, contrar celor susținute de recurentă, acțiunea sa împotriva acestei decizii nu putea intra sub incidența ipotezei avute în vedere la punctul 34 din prezenta hotărâre. În măsura în care recurenta își întemeiază argumentația pe punctele 22 și 23 din Hotărârea din 28 ianuarie 1986, Cofaz și alții/Comisia (169/84, EU:C:1986:42), este suficient să se arate că acestea trebuie coroborate cu punctul 25 din hotărârea menționată, care confirmă că simplul fapt

că o întreprindere a jucat un rol activ în cadrul procedurii oficiale de investigare nu este suficient pentru a considera că este vizată individual de decizia prin care se finalizează procedura respectivă.

39 Argumentația recurentei potrivit căreia procedura oficială de investigare desfășurată de Comisie ar fi fost afectată de neregularități, având în vedere că decizia în litigiu se întemeiază pe fapte incomplete sau apreciate în mod eronat, sau argumentația întemeiată pe adoptarea și pe caracterul pretins incomplet al deciziei de deschidere a procedurii Hahn IV, precum și a Deciziilor Hahn I și Hahn II, nu poate repune în discuție o asemenea concluzie.

40 Astfel, jurisprudența referitoare la admisibilitatea unei acțiuni împotriva unei decizii adoptate la încheierea procedurii oficiale de investigare se aplică fără distincție între diferitele motive care pot fi invocate în susținerea unei asemenea acțiuni. De altfel, trebuie constatat că, sub pretextul unor pretinse neregularități procedurale, recurenta critică în realitate pe fond aprecierile Comisiei care figurează în decizia în litigiu, deși dezbaterea în fața Tribunalului privea admisibilitatea acțiunii introduse împotriva acestei decizii.

41 În aceste condiții, aspectul dacă procedura oficială de investigare ce a condus la adoptarea deciziei în litigiu a acoperit toate elementele pertinente sau dacă astfel de elemente au fost examinate în cadrul unei alte proceduri, precum, în speță, procedura Hahn IV, nu are, ca atare, nicio incidență asupra aplicabilității jurisprudenței amintite la punctele 36 și 38 din prezenta hotărâre. Tribunalul s-a pronunțat cu privire la aceste aspecte cu titlu suplimentar, la punctele 101-110 din ordonanța atacată, ca răspuns la argumentația prezentată de recurentă prin care aceasta urmărea să demonstreze că situația sa trebuia asimilată cu cea a unei părți interesate care urmărea anularea unei decizii adoptate fără procedură oficială de investigare.

42 În consecință, primul și al treilea motiv trebuie respinse, în măsura în care vizează punctele menționate din ordonanța atacată, ca fiind inoperante.

43 Prin urmare, fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a considerat, la punctul 111 din ordonanța atacată și în scopul examinării efectuate la punctul 112 și următoarele din această ordonanță în raport cu articolul 263 al patrulea paragraf al doilea segment de teză TFUE, că simpla participare a recurentei la procedura administrativă nu era suficientă pentru a stabili că aceasta era vizată individual de decizia în litigiu, în sensul acestei dispoziții.

44 Având în vedere ceea ce precedă, primul și cel de al treilea motiv de recurs trebuie respinse ca fiind în parte inoperante și în parte nefondate.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe o eroare vădită de apreciere și pe o încălcare a articolului 263 al patrulea paragraf al treilea segment de teză TFUE, precum și a obligației

de motivare, întrucât Tribunalul nu a calificat decizia în litigiu drept „act normativ”, în sensul acestei dispoziții

Argumentația părților

45 Prin intermediul celui de al doilea motiv, recurenta reproșează în esență Tribunalului că a încălcat articolul 263 al patrulea paragraf al treilea segment de teză TFUE atunci când a considerat, la punctele 146-150 din ordonanța atacată, că decizia în litigiu nu constituia un „act normativ” în sensul acestei dispoziții și că recurenta nu avea, prin urmare, calitate procesuală activă în temeiul dispoziției menționate.

46 Aceasta susține în special că cele 45 de milioane de euro provenind din structura de gestionare centralizată a lichidităților a Land Rheinland-Pfalz în favoarea FFHG constituie o schemă de ajutor. În această privință, Tribunalul nu ar fi ținut seama de faptele care permit să se concluzioneze în sensul unei astfel de calificări și, prin urmare, ar fi săvârșit o eroare de drept și și-ar fi încălcat obligația de motivare negând existența unei astfel de scheme de ajutor. În speță, FFHG ar fi utilizat ajutoarele obținute pe această cale în favoarea Ryanair și, prin urmare, le-ar fi transferat acesteia. În această privință, Tribunalul nu ar fi respectat întinderea obligației de examinare care ar reveni Comisiei. În consecință, Tribunalul ar fi omis de asemenea să verifice dacă Comisia și-a respectat obligația de examinare, săvârșind astfel o eroare de drept. În plus, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept prin faptul că a negat existența unei obligații de investigare în sarcina Comisiei cu privire la transferul ajutoarelor de stat către Ryanair. În orice caz, s-ar fi dovedit că ajutoarele acordate FFHG au fost utilizate de aceasta din urmă în favoarea Ryanair pentru a acoperi pierderi generate de acordul încheiat între aceste două părți în cursul anului 2005 și pentru a finanța infrastructura destinată Ryanair.

47 Potrivit recurentei, Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Comisia, Comisia/Scuola Elementare Maria Montessori și Comisia/Ferracci (C-622/16 P-C-624/16 P, EU:C:2018:873), este aplicabilă finanțării care provine din structura de gestionare centralizată a lichidităților a Land Rheinland-Pfalz. Din această jurisprudență ar reieși că este suficient ca un reclamant să dovedească faptul că este vizat în mod direct de actul în cauză și că îi revine, în această privință, sarcina de a dovedi că acest act este în mod real susceptibil să aducă atingere concurenței pe piața relevantă. Aceste condiții ar fi, astfel cum ar reieși din elementele de probă pe care le-ar fi prezentat, îndeplinite în speță. Ordonanța atacată ar fi, așadar, eronată în drept, iar acțiunea în primă instanță ar fi trebuit declarată admisibilă.

48 Comisia și Land Rheinland-Pfalz susțin că al doilea motiv trebuie respins ca vădit inadmisibil, în măsura în care vizează constatări de fapt și ar constitui, în orice caz, o argumentație nouă. Acest motiv ar fi, în plus, inoperant sau, cel puțin, nefondat.

Aprecierea Curții

49 Pe de o parte, trebuie amintit că Tratatul de la Lisabona a adăugat, la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE, un al treilea segment de teză, care a simplificat condițiile de admisibilitate a acțiunilor în anulare introduse de persoane fizice și juridice. Astfel, acest segment de teză nu supune admisibilitatea acțiunilor în anulare introduse de persoanele fizice și juridice condiției de a fi vizate individual de actul în cauză și deschide această cale de atac în privința „actelor normative” care nu presupun măsuri de executare și care îl privesc direct pe reclamant (a se

vedea în acest sens Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Comisia, Comisia/Scuola Elementare Maria Montessori și Comisia/Ferracci, C-622/16 P-C-624/16 P, EU:C:2018:873, punctul 22, precum și jurisprudența citată).

50 Pe de altă parte, reiese dintr-o jurisprudență constantă a Curții că o decizie a Comisiei ce are ca obiect autorizarea sau interzicerea unei „scheme de ajutor” are o aplicabilitate generală și poate, prin urmare, să fie calificată drept „act normativ”, în sensul articolului 263 al patrulea paragraf al treilea segment de teză TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Comisia, Comisia/Scuola Elementare Maria Montessori și Comisia/Ferracci, C-622/16 P-C-624/16 P, EU:C:2018:873, punctele 31 și 32, precum și jurisprudența citată).

51 Or, la punctul 150 din ordonanța atacată, Tribunalul a constatat că măsurile în cauză nu au fost acordate în temeiul unei scheme de ajutor și că au un caracter individual, ceea ce recurenta contestă pentru motivul că una dintre cele trei măsuri de ajutor care fac obiectul deciziei în litigiu, și anume structura de gestionare centralizată a lichidităților a Land Rheinland-Pfalz, ar constitui o schemă de ajutor.

52 Cu toate acestea, trebuie să se constate că argumentația recurentei echivalează în definitiv cu contestarea calificării acestei măsuri efectuate de Comisie în raport cu criteriile prevăzute la articolul 1 litera (d) din Regulamentul nr. 659/1999 și că, în consecință, argumentația menționată este inadmisibilă în stadiul recursului.

53 În consecință, al doilea motiv trebuie respins ca inadmisibil, fără a fi necesară pronunțarea cu privire la toate argumentele invocate de recurentă în susținerea acestui motiv.

Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, întrucât Tribunalul a efectuat o aplicare eronată a condițiilor materiale ale „celei de a doua alternative” a jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 17 septembrie 2015, Mory și alții/Comisia (C-33/14 P, EU:C:2015:609)

Argumentația părților

54 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurenta reproșează Tribunalului, cu titlu subsidiar, că, la punctul 111 și următoarele din ordonanța atacată, a aplicat în mod eronat condițiile materiale a ceea ce aceasta susține că reprezintă „a doua alternativă” a jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 17 septembrie 2015, Mory și alții/Comisia (C-33/14 P, EU:C:2015:609), în măsura în care aspectul dacă măsurile în cauză au adus atingere în mod substanțial poziției recurentei pe piața relevantă constituie doar unul dintre criteriile pentru a stabili că era vizată în mod individual de acestea. La punctul 114 și următoarele din ordonanța atacată, Tribunalul nu ar fi examinat însă dacă, în situația specială din speță, există alte fapte care o caracterizează în raport cu orice altă persoană.

55 Comisia și Land Rheinland-Pfalz apreciază că al patrulea motiv trebuie respins ca nefondat.

Aprecierea Curții

56 Este suficient să se arate că, astfel cum rezultă în special din cuprinsul punctelor 32-43 din prezenta hotărâre, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept atunci când a statuat, la punctul 111 și următoarele din ordonanța atacată, că decizia în litigiu nu o privea individual pe reclamantă, în sensul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, întrucât această decizie a fost adoptată la finalul procedurii oficiale de investigare, în lumina criteriului atingerii substanțiale aduse poziției sale pe piața relevantă.

57 Prin urmare, al patrulea motiv trebuie respins ca neîntemeiat.

Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, a principiilor protecției jurisdicționale efective și egalității armelor, precum și pe o eroare vădită de apreciere, întrucât Tribunalul a aplicat criterii prea stricte în ceea ce privește dovada unei atingeri substanțiale aduse poziției pe piața relevantă

Argumentația părților

58 Prin intermediul celui de al cincilea motiv, recurenta susține că, chiar dacă s-ar aplica criteriul unei atingeri substanțiale aduse poziției sale pe piața relevantă, Tribunalul ar fi trebuit să acorde, ca urmare a particularităților speței, o reducere a sarcinii probei faptului că acest criteriu era îndeplinit în speță.

59 În această privință, ea subliniază că nu au fost luate în considerare de Comisie toate elementele de fapt și toate măsurile pertinente. Ca urmare a prezentării arbitrare a situației efectuate de Comisie, precum și a lacunelor în materie de informare care ar rezulta din aceasta în detrimentul recurentei, aceasta din urmă nu poate fi obligată, având în vedere principiul egalității armelor și principiul protecției jurisdicționale efective, să demonstreze că măsurile în cauză au adus atingere în mod substanțial poziției sale pe piața relevantă.

60 Recurenta apreciază că, considerat din această perspectivă, a făcut dovada unei atingeri substanțiale aduse poziției sale pe piața relevantă, întrucât Ryanair ar fi primit, din partea FFHG și a Land Rheinland-Pfalz, mai multe sute de milioane de euro și că aceste măsuri au afectat în mod substanțial poziția recurentei pe piață, atât în sectorul transportului aerian european, cât și în cadrul principalei sale baze operaționale la Frankfurt am Main.

61 Potrivit Comisiei și Land Rheinland-Pfalz, al cincilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Aprecierea Curții

62 Este necesar să se arate că argumentația recurentei potrivit căreia Tribunalul ar fi trebuit să îi acorde beneficiul unei reduceri a sarcinii probei nu are niciun temei juridic.

63 În primul rând, în ceea ce privește invocarea de către recurentă a unei examinări incomplete și eronate efectuate de Comisie a măsurilor în cauză, această împrejurare, presupunând că este dovedită, nu poate fi de natură să afecteze pertinența condiției potrivit căreia decizia în litigiu

este de natură să aducă atingere în mod substanțial poziției sale pe piața relevantă și nici sarcina probei necesară pentru a dovedi calitatea de a exercita acțiunea împotriva deciziei referitoare la aceste măsuri.

64 În al doilea rând, în ceea ce privește susținerea recurentei că, întrucât trebuia să beneficieze de o reducere a sarcinii probei referitoare la o atingere substanțială adusă poziției sale pe piață, ea a furnizat în mod real această probă și menționează în acest scop avantajele pe care Ryanair le-ar fi obținut de la FFHG și de la Land Rheinland-Pfalz, este suficient să se sublinieze că acest argument se întemeiază pe o premisă eronată, în măsura în care, astfel cum reiese din cuprinsul punctului precedent, recurenta nu se poate prevala de o asemenea reducere a sarcinii probei.

65 Prin urmare, al cincilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al șaselea motiv, întemeiat pe o eroare vădită de apreciere, întrucât Tribunalul a considerat că măsurile vizate prin decizia în litigiu nu au adus o atingere substanțială poziției recurentei pe piața relevantă

Argumentația părților

66 Prin intermediul celui de al șaselea motiv, invocat cu titlu subsidiar, recurenta reproșează Tribunalului, în primul rând, că s-a întemeiat pe o concepție eronată a pieței relevante în vederea aprecierii condiției referitoare la atingerea substanțială a poziției sale pe piață. În această privință, Tribunalul ar fi reținut criterii eronate pentru a efectua analiza sa. În al doilea rând, Tribunalul ar fi impus cerințe excesive în materie de cauzalitate. În al treilea rând, analiza sa nu ar fi ținut seama de faptul că piața relevantă era în expansiune și s-ar fi întemeiat pe considerații eronate, în ceea ce privește în special deschiderea unei baze a companiei aeriene Ryanair la aeroportul Frankfurt am Main și proximitatea geografică a acestui aeroport cu aeroportul Frankfurt-Hahn.

67 În ceea ce privește, mai întâi, definiția pieței relevante, aceasta critică în special punctul 117, precum și punctul 119 și următoarele din ordonanța atacată, în măsura în care Tribunalul, în acestea, ar fi respins în mod eronat definiția dată de recurentă pentru motivul că nu ar fi relevantă în domeniul ajutoarelor de stat pentru a aprecia admisibilitatea unei acțiuni în temeiul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE.

68 De asemenea, recurenta susține că Tribunalul s-a întemeiat, în această parte a ordonanței atacate, pe o definiție eronată a pieței relevante atunci când a respins definiția pe care recurenta o prezentase în această privință. Piața relevantă în speță ar fi cea a sectorului transportului aerian european și, în consecință, a rețelei europene de rute aeriene constituite de concurenții în cauză, și anume Ryanair și recurenta.

69 În continuare, recurenta reproșează Tribunalului, în special la punctul 118 din ordonanța atacată, că a respins în bloc și pe baza unor criterii de examinare eronate elementele și argumentele pe care le invocase pentru a stabili o atingere substanțială adusă poziției sale pe piața relevantă, deși aceste elemente și argumente au fost rezumate la punctul 117 din această ordonanță. Procedând astfel, Tribunalul s-ar fi îndepărtat, în plus, de la cerințele în materie de probă a unei astfel de atingeri, în special în ceea ce privește legătura de cauzalitate dintre măsurile în cauză și această atingere, astfel cum ar reieși din Hotărârea din 28 ianuarie 1986, Cofaz și alții/Comisia (169/84, EU:C:1986:42).

70 Tribunalul ar fi încălcat de asemenea, pentru acest motiv, articolul 47 din cartă.

71 În sfârșit, recurenta arată că, contrar a ceea ce a decis Tribunalul în această privință, în special la punctul 121 și următoarele din ordonanța atacată, ea a furnizat un anumit număr de elemente de probă privind în special traficul aerian european, rețelele europene ale companiilor aeriene, creșterea exponențială a Ryanair și a numărului său de pasageri, deschiderea unei baze a Ryanair pe aeroportul Frankfurt am Main, precum și proximitatea geografică a acestui aeroport cu cel din Frankfurt-Hahn. Recurenta ar fi demonstrat, prin urmare, că măsurile în discuție afectaseră în mod substanțial poziția sa pe piața relevantă.

72 Recurenta concluzionează că, dacă Tribunalul ar fi apreciat în mod corect aceste elemente, ar fi trebuit astfel să confirme admisibilitatea acțiunii.

73 Comisia consideră că al șaselea motiv de recurs critică aprecierea suverană a elementelor de fapt și de probă efectuată de Tribunal și că este, prin urmare, inadmisibil. În orice caz, Comisia apreciază, asemenea Land Rheinland-Pfalz, că acest motiv trebuie respins în totalitate ca nefondat.

Aprecierea Curții

74 Trebuie amintit, cu titlu introductiv, că Curtea a statuat în mod repetat că demonstrarea de către reclamant a afectării substanțiale a poziției sale pe piață nu presupune să se pronunțe în mod definitiv privind relația concurențială dintre acest reclamant și întreprinderile beneficiare, ci necesită din partea reclamantului menționat numai să indice în mod pertinent motivele pentru care decizia Comisiei este de natură să aducă atingere intereselor sale legitime prin afectarea substanțială a poziției sale pe piața relevantă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 ianuarie 1986, Cofaz și alții/Comisia, 169/84, EU:C:1986:42, punctul 28, Hotărârea din 22 noiembrie 2007, Spania/Lenzing, C-525/04 P, EU:C:2007:698, punctul 41, Hotărârea din 22 noiembrie 2007, Sniace/Comisia, C-260/05 P, EU:C:2007:700, punctul 60, și Hotărârea din 15 iulie 2021, Deutsche Lufthansa/Comisia, C-453/19 P, EU:C:2021:608, punctul 57).

75 Din jurisprudența Curții reiese astfel că atingerea substanțială adusă poziției concurențiale a reclamantului pe piața relevantă nu rezultă dintr-o analiză aprofundată a diferitor raporturi concurențiale pe această piață, care să permită stabilirea cu precizie a întinderii afectării poziției sale concurențiale, ci, în principiu, dintr-o constatare *prima facie* a faptului că acordarea măsurii vizate prin decizia Comisiei conduce la afectarea substanțială a acestei poziții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iulie 2021, Deutsche Lufthansa/Comisia, C-453/19 P, EU:C:2021:608, punctul 58).

76 Rezultă că această condiție poate fi îndeplinită în măsura în care reclamantul prezintă elemente care permit să se demonstreze că măsura în cauză este susceptibilă să aducă atingere în mod substanțial poziției sale pe piața relevantă (Hotărârea din 15 iulie 2021, Deutsche Lufthansa/Comisia, C-453/19 P, EU:C:2021:608, punctul 59 și jurisprudența citată).

77 În această privință, Curtea a statuat, la punctele 63 și 64 din Hotărârea din 15 iulie 2021, Deutsche Lufthansa/Comisia (C-453/19 P, EU:C:2021:608), și contrar considerațiilor Tribunalului de la punctul 116 din ordonanța atacată, că constatarea *prima facie* potrivit căreia acordarea măsurii vizate de decizia Comisiei conduce la o atingere substanțială adusă poziției concurențiale a unui reclamant nu necesită definirea de către acesta a pieței sau a piețelor relevante prin furnizarea de informații privind dimensiunea și structura lor, precum și concurenții prezenți pe piețele respective.

78 În schimb, astfel cum Tribunalul a amintit în mod întemeiat la punctul 112 din ordonanța atacată, simpla împrejurare, în primul rând, că actul a cărui anulare o urmărește reclamantul menționat poate exercita o anumită influență asupra raporturilor de concurență care există pe piața relevantă și că se află într-un raport de concurență cu beneficiarul acestui act nu poate fi suficientă pentru a se putea considera că actul menționat îl privește individual. Cu alte cuvinte, o întreprindere nu se poate limita la a se prevala de calitatea sa de concurentă în raport cu întreprinderea beneficiară a măsurii vizate de actul a cărui anulare o urmărește (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 decembrie 2008, British Aggregates/Comisia, C-487/06 P, EU:C:2008:757, punctele 47 și 48, precum și Hotărârea din 17 septembrie 2015, Mory și alții/Comisia, C-33/14 P, EU:C:2015:609, punctele 99 și 100).

79 În al doilea rând, așa cum a considerat Tribunalul în mod întemeiat la punctul 115 din ordonanța atacată, demonstrarea unei atingeri substanțiale aduse poziției pe piață a unui concurent nu poate fi limitată la prezența anumitor elemente care indică o degradare a performanțelor comerciale sau financiare ale reclamantei, precum o scădere importantă a cifrei de afaceri, pierderi financiare importante sau chiar o diminuare semnificativă a cotelor de piață în urma acordării ajutorului în cauză. Acordarea unui ajutor de stat poate să aducă atingere în egală măsură situației concurențiale a unui operator și în alte moduri, în special prin cauzarea nerealizării unor câștiguri sau a unei evoluții mai puțin favorabile decât cea care ar fi fost înregistrată în lipsa unui astfel de ajutor (Hotărârea din 15 iulie 2021, Deutsche Lufthansa/Comisia, C-453/19 P, EU:C:2021:608, punctul 61 și jurisprudența citată).

80 În speță, mai întâi, în măsura în care, prin intermediul celui de al șaselea motiv, recurenta reproșează Tribunalului în esență că, în vederea examinării unei atingeri substanțiale aduse poziției sale pe piața relevantă, a definit piața relevantă în mod eronat, întrucât nu a considerat că era vorba despre sectorul transportului aerian european, constituit din rețeaua europeană de linii aeriene exploatate de diferitele companii aeriene care își desfășoară activitatea în acest sector, și anume în special de Ryanair și de recurentă, este necesar să se constate că acest argument se întemeiază pe o interpretare parțială a ordonanței atacate și nu poate, în consecință, să fie admis. Astfel, din cuprinsul punctului 130 din această ordonanță reiese că Tribunalul a luat în considerare această piață, astfel cum a definit-o însăși recurenta în primă instanță.

81 În continuare, Tribunalul a statuat, la punctul 131 din ordonanța atacată, că, presupunând chiar că piața relevantă în speță poate fi definită astfel, nu se poate considera totuși că s-a adus atingere în mod substanțial poziției reclamantei pe această piață, neavând în vedere nici împrejurarea că Ryanair exploatează linii aeriene cu plecare din Frankfurt am Main, nici alte elemente prezentate de reclamantă.

82 În cadrul aprecierii sale suverane a faptelor, care nu poate fi repusă în discuție în stadiul recursului, cu excepția cazului unui motiv întemeiat pe denaturarea acestor fapte, care nu este invocat nicidecum de recurentă în speță, Tribunalul a concluzionat, la punctul 141 din această ordonanță, că recurenta nu demonstrase o scădere importantă a cifrei sale de afaceri, pierderi financiare importante sau o reducere semnificativă a cotelor sale pe piața sau pe piețele relevante ca urmare a adoptării măsurilor în favoarea aeroportului Frankfurt-Hahn, chiar dacă acestea din urmă ar fi fost transferate Ryanair. Tribunalul a adăugat că recurenta nu a demonstrat nici nerealizarea unor câștiguri sau o evoluție mai puțin favorabilă decât aceea pe care ar fi înregistrat-o în lipsa acestor măsuri.

83 În sfârșit, argumentul recurentei întemeiat pe faptul că, la punctul 117 și următoarele din ordonanța atacată, Tribunalul ar fi respins în bloc și pe baza criteriilor de examinare eronate elementele și argumentele pe care aceasta le invocase pentru a dovedi o atingere substanțială adusă poziției sale pe piața relevantă, în condițiile în care aceste elemente demonstrau o astfel de atingere, trebuie înlăturat.

84 Astfel, după ce a recapitulat, la punctul 117 din ordonanța atacată, cele opt argumente și elemente de probă invocate de reclamantă, Tribunalul a considerat, pe de o parte, la punctul 118 din această ordonanță, că majoritatea argumentelor reclamantei se limitau să menționeze presiunea concurențială generală pe care companiile low-cost o exercitau asupra companiilor aeriene tradiționale. Or, astfel cum s-a amintit la punctul 78 din prezenta hotărâre, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că o asemenea constatare nu este de natură să demonstreze că recurenta a fost afectată în mod substanțial de decizia în litigiu. Pe de altă parte, este necesar să se arate că Tribunalul a examinat aceste argumente în cadrul aprecierii sale suverane a faptelor care l-a condus la concluzia care figurează la punctul 141 din ordonanța atacată, astfel încât, pentru aceleași motive ca cele expuse la punctul 82 din prezenta hotărâre, argumentele recurentei trebuie considerate inadmisibile.

85 În consecință, argumentul întemeiat pe încălcarea articolului 47 din cartă trebuie de asemenea înlăturat.

86 În aceste împrejurări, recurenta nu a demonstrat că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat, în special la punctul 144 din ordonanța atacată, că recurenta nu dovedise corespunzător cerințelor legale că măsurile vizate de decizia în litigiu o priveau individual, astfel încât acțiunea sa în anulare nu putea fi considerată admisibilă în temeiul articolului 263 al patrulea paragraf al doilea segment de teză TFUE.

87 În consecință, al șaselea motiv de recurs trebuie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

88 Întrucât niciunul dintre motivele prezentate de recurentă în susținerea recursului formulat nu poate fi admis, acesta trebuie respins în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

89 În temeiul articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

90 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât recurenta a căzut în pretenții, iar Comisia, precum și Land Rheinland-Pfalz au solicitat obligarea sa la plata cheltuielilor de judecată, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată aferente prezentului recurs.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Deutsche Lufthansa AG suportă, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, cheltuielile efectuate de Comisia Europeană și de Land Rheinland-Pfalz.

Semnături